

N:o 105.

Ank. till Riksd. kansli den 26 april 1907 kl. 2,30 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående användande af allmänna besparingar å riksstatens femte hufvudtitel till inredande af kanonbåten Verdande till sjukvårdsfartyg för kusteskadern m. m.

(1:a U. A.)

Uti en till Riksdagen den 21 mars innevarande år aflåten proposition (n:o 108) har Kungl. Maj:t, under återopande af bifogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver sjöförvarsärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva, att af femte hufvudtitelns allmänna besparing ar finge användas:

till inredande af kanonbåten Verdande till sjukvårdsfartyg för kusteskadern.....	kronor	25,000: —
» betäckande af brist i anslagen till flottans nybyggnad och underhåll och till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel.....	»	136,905: 63
» ersättande af kostnaden för reparation af ångpanna i ångslupen F. S.	»	1,000: —
» ersättande af öfverbetalning å 1904 års anslag till sjukvård	»	9,920: 79
samt till anskaffning af båtmateriel för mineringsöfningar och såsom ersättningsmateriel.....	»	35,000: —
eller för nämnda, särskilda ändamål sammanlagdt	kronor	207,826: 42

I detta ärende har departementschefen till åberopade statsrådsprotokollet anfört följande:

»I den underdåniga generalrapport, som jag i egenskap af högste befälhafvare öfver 1905 års kusteskader afgifvit, har jag haft anledning framhålla behovet däraf, att ett kusteskadern åtföljande sjukvårdsfartyg funnes äfven i fredstid. Efter nämnda kusteskaders sammandragning hade i det närmaste 600 man af densammas besättning varit sjukskrifna, och af dem hade omkring 100 blifvit afpolletterade till sjukhus i land. Ett medeltal af 100 insjuknade i månaden skulle bereda personalen å ett dylikt sjukvårdsfartyg tillräcklig sysselsättning och öfning, hvarjämte genom en sådan anordning afpollettering till land af insjuknadt manskap undvekes och därigenom mycket besvär och arbete inbesparades. Det mest talande skälet för anskaffande och utrustande af ett dylikt sjukvårdsfartyg vore dock, att man därigenom komme att vid eventuellt krigsutbrott disponera ett sådant fartyg, som genast kunde tagas i anspråk, hvarförutom detsamma i fredstid kunde komma till användning vid stationerna såsom sjukhus i händelse af uppstående epidemier, vid tillfälligt utrymmande af ordinarie sjukhus, vid reparation o. d. Dessutom vore anskaffningen af ett sjukvårdsfartyg af vikt äfven i det hänseendet, att därigenom bereddes möjlighet till ökad öfning i fredstid af sjukvårdsmanskapet, som på detta sätt kunde förvärfva välbehöflig större tjänstbarhet.

Sedermera har marinförvaltningen förehaft denna fråga till behandling. Uti underdånig skrifvelse den 2 mars 1906 framhöll ämbetsverket vikten af ett sjukvårdsfartyg vid kusteskadern äfven under fredstid. Emellertid ansåge marinförvaltningen, att anskaffning af ett dylikt fartyg genom nybyggnad skulle medföra alltför stora kostnader. På grund häraf hade ämbetsverket låtit uppgöra förslag med tillhörande ritning till kanonbåten Verdandes förändring till sjukvårdsfartyg. Kostnaden för ändringen beräknades komma att uppgå till 20,000 kronor, däri ej inberäknad kostnaden för sjukkojer med tillbehör, instrument, sjukbårar, operationsbord, Röntgenapparat m. m., hvilka effekter redan blifvit anskaffade och för ändamålet afsedda. Marinförvaltningen hemställde fördenskull, att för kanonbåten Verdandes förändring till lasarettsfartyg måtte af femte hufvudtitelns allmänna besparingar anvisas ett belopp af 20,000 kronor.

Behovet af ett sjukvårdsfartyg för flottan äfven i fredstid synes mig genom hvad sålunda anförts vara ådagalagdt. Härvid skulle gifvetvis nybyggnad af ett för ändamålet särskildt afsedt fartyg vara att föredraga framför ändring af ett förut till annat ändamål användt far-

tyg. Då emellertid, enligt den af marinförvaltningen lämnade utredning med därtill hörande förslagsritning, kanonbåten Verdande med fördel kan för en jämförelsevis ringa kostnad ändras till sjukvårdsfartyg, finner jag mig af sparsamhetsskäl böra biträda marinförvaltningens förslag om nämnda fartygs apterande för ifrågavarande ändamål. Fartyget bör därvid enligt mitt förmenande förses med fullständig elektrisk belysning, hvilket, efter hvad marinförvaltningens ingenjöravdelning meddelat, komme att medföra en kostnad, utöfver den förut uppgifna, af 5,000 kronor.

I enlighet med hvad jag sålunda anført anser jag, att af Riksdagen bör äskas medgifvande att för kanonbåten Verdandes ändring till sjukvårdsfartyg få använda 25,000 kronor af femte hufvudtitelns allmänna besparingar, å hvilka, enligt af marinförvaltningens civilafdelning den 26 sistlidne februari meddelad uppgift, finnes en odisponerad tillgång af 492,926 kronor 67 öre.

I underdånig skrifvelse den 26 maj 1906 med summarisk redovisning för under år 1905 förvaltade medel och bestridda utgifter anmälde marinförvaltningen, att å reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll skett en öfverbetalning af 321,450 kronor 3 öre, angående hvilkens godtgörande ämbetsverket ville framdeles afgifva underdånigt förslag. I samma skrifvelse anmälades vidare, att å reservationsanslaget till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel för år 1905 skett en öfverbetalning af 39,100 kronor 60 öre. Rörande denna öfverbetalning förklarade ämbetsverket sig skola, sedan utredning om anledningen till öfverbetalningen hunnit verkställas, inkomma med det underdåniga utlåtande, hvartill omständigheterna kunde för-
anleda.

Angående
betäckande
af brist i
anslagen till
flottans ny-
byggnad och
underhåll och
till underhåll
af kustar-
tilleriets
byggnader
och materiel.

Häruppå har marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den 28 september 1906 angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel för år 1908 lämnat vidare utredning i dessa frågor. Därvid erinrade ämbetsverket till en början därom att, med bifall till af Kungl. Maj:t gjord framställning, 1906 års Riksdag, enligt punkt 42 i Riksdagens skrifvelse angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel, till täckande af brister å ifrågavarande båda anslag beviljat på extra stat för år 1907 ett anslag af 223,645 kronor. I denna summa ingick, på sätt framginge af de närmare redogörelserna

i det till propositionen hörande statsrådsprotokollet (sid. 130 och följ.), för anslagets till flottans nybyggnad och underhåll räkning ett belopp af 195,876 kronor 55 öre, hvilket åter motsvarade det af marinförvaltningen i underdånig skrifvelse den 5 september 1905 till 244,200 kronor angifna behovet å den anslaget tillhörande titeln »underhåll af fartyg och båtar», minskadt med å anslaget i öfrigt förefintlig besparing af 48,323 kronor 45 öre. Sedan räkenskaperna för år 1905 kunnat under år 1906 afslutas, hade det emellertid visat sig, att den totala bristen å detta anslag vida öfversteg den beräknade bristen och i verkligheten uppgick till det i marinförvaltningens skrifvelse den 26 maj 1906 angifna beloppet 321,450 kronor 3 öre. Marinförvaltningen påpekade härvid, att, såsom i nämnda statsrådsprotokoll äfvenledes upplysts, af 1905 års underhållsanslag varit i stat för år 1905 afsatt till täckande af brist från 1904 ett belopp af 218,970 kronor 32 öre, hvarå dock, sedan däraf guldits ej allenast den verkliga bristen för år 1904 utan äfven en del andra anslaget tillhörande utgifter med sammanlagdt 170,646 kronor 87 öre, förenämnda besparing å 48,323 kronor 45 öre uppstått. Egentligen vore det således endast skillnaden mellan 170,646 kronor 87 öre och ofvan omförmälda belopp af 321,450 kronor 3 öre, som utgjorde under år 1905 uppkommen brist å anslaget.

Beträffande bristen å reservationsanslaget till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel erinrade marinförvaltningen därom att, såsom den i åberopade statsrådsprotokoll meddelade redogörelsen jämväl utvisade, det belopp af 27,768 kronor 38 öre, som för detta anslags räkning ingick i ofvannämnda extra anslag för år 1907 å 223,645 kronor, utgjorde brist från år 1904. Till följd häraf vore det endast skillnaden mellan den i marinförvaltningens underdåniga skrifvelse den 26 maj 1906 anmälda bristen 39,100 kronor 60 öre och berörda 27,768 kronor 38 öre, som utgjorde den under år 1905 uppkomna bristen å ifrågavarande anslag.

De på grund af 1905 års bokslut anmälda bristerna, på hvilkas storlek de ökade underhållskostnaderna i anledning af 1905 års stora rustningar och långvariga expeditioner jämte öfriga extra ordinära förhållanden otvifvelaktigt öfvat ett väsentligt inflytande, kunde icke till någon del täckas af anslagens för år 1907 förhöjda belopp, enär dessa blefve oundgängligen erforderliga för årets egna behof. För utjämnande af dessa brister liksom af dem, hvilka med visshet kunde motses jämväl för år 1906, hvarunder anslagen utgått med sina förutvarande otillräckliga belopp, måste alltså särskilda medel framdeles beredas.

Bristerna å båda anslagen för år 1905 utgjorde ofvan angifna beloppet	kronor 360,550: 63
Droges härifrån till deras betäckande beviljade extra anslaget för år 1907	» 223,645: —
återstode en brist af	kronor 136,905: 63

Marinförvaltningen hemställde därför, att Kungl. Maj:t tacktes hos Riksdagen göra framställning om anvisande af medel till täckande af denna brist.

Ifrågavarande brister torde hafva sin grund däri, att de nämnda anslagen varit för sina ändamål otillräckliga, för så vidt ej byggnadernas och materielens underhåll skolat i hög grad eftersättas; och synes det mig, till närmare belysning af detta förhållande, vara till fyllest att hänvisa till hvad i statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari 1906 blifvit anfördt såsom skäl för förhöjning af berörda två anslag samt täckande af då känd brist i desamma. Lika litet som föregående år torde nu någon förhoppning förefinnas att kunna, utan äfventyrande af materielens bestånd, täcka bristen med medel från framtida underhållsanslag.

För täckande af bristen synes mig lämpligen allmänna besparingarna å femte hufvudtiteln böra tagas i anspråk.

Sedan positionsbefälhafvaren vid Fårösunds kustposition hos marinförvaltningen dels anmält, att ångpannan å ångslupen F. S. vore i behof af en reparation, så omfattande, att den ej kunde bekostas af ordinarie anslaget till underhåll af kustpositionens mininventarier och ångkranpråm m. m., dels ock anhållit, att ångpannan måtte få repareras för en uppgifven kostnad af omkring 1,000 kronor, anförde marinförvaltningen i en underdånig skrifvelse den 22 maj 1906, att instrument öfver verkställd besiktning å ångpannan gäfvade vid handen, att reparationen vore synnerligen omfattande och nödvändig samt skadorna af den art, att de vållats ej af uppsåt eller uppenbar vårdslöshet, utan genom pannans bruk och nyttjande; och hemställde ämbetsverket, att kostnaden för reparationen, 1,000 kronor, måtte få bestridas på sätt ämbetsverket ämnade föreslå i sin underdåniga skrifvelse med summarisk redovisning för alla af marinförvaltningen under år 1905 förvaltade medel och bestridda utgifter.

Ang. reparation af ångpanna i ångslupen F. S.

Emellertid befallde Kungl. Maj:t den 16 juni 1906 marinförvaltningen att, därest den för ifrågavarande ändamål erforderliga kostnad icke kunde bestridas af 1906 års ordinarie anslag för underhåll af kustpositionens mininventarier och ångkranpråm m. m., inkomma med förslag till framställning till innevarande års Riksdag om beviljande af medel till betäckande af omförmälda kostnad.

Uti sin underdåniga skrifvelse den 28 september 1906 har marinförvaltningen, med förmålan att ifrågavarande kostnad ej kunnat bestridas af nyssnämnda ordinarie anslag, hemställt om äskande af medel hos Riksdagen för samma kostnads gäldande.

Äfven ifrågavarande kostnad, hvilken, enligt hvad utredningen gifver vid handen, varit oundgängligen nödvändig, anser jag lämpligen böra bestridas af femte hufvudtitelns allmänna besparingar.

Ang. öfver-
betalning å
1904 års an-
slag till sjuk-
vård.

Genom nådigt bref den 26 april 1905 biföll Kungl. Maj:t en af marinförvaltningen gjord hemställan, att en då anmäld öfverbetalning af 12,018 kronor 33 öre vid flottans station i Karlskrona å 1904 års anslag till sjukvård för flottans personal finge i marinförvaltningens hufvudbok afföras å titeln »Förskott för sjukvård för flottans personal».

Med ämbetsskrifvelse den 21 juli 1905 inkom marinförvaltningen därefter med utredning angående orsaken till öfverbetalningen. Af denna utredning framgick följande.

Enligt förste läkarens vid nämnda station uppgift hade vid flottans sjukhus därstädes under år 1904 vidtagits en del förbättringar med afseende på vederbörande sjukhusinventarier, utstyrsel, persedlar m. m., hvilka icke borde beräknas såsom tillkommande de vanliga, årligen utgående utgifterna för sjukvård, utan vore gjorda en gång för alla och icke återkomme under en lång följd af år. Enligt samme läkares yttrande uppginge kostnaderna för berörda anskaffningar i rundt tal till sammanlagdt 14,270 kronor, hvilket belopp dock tydligen icke borde beräknas bland utgifterna för den egentliga sjukvården under året, utan vore att anse såsom en af behovet påkallad nödvändig ökning och för lång tid bestående värdeförhöjning af sjukhusens inventarier.

Stationsbefälhafvaren i Karlskrona hade, under åberopande af förste läkarens berörda yttrande, såsom allmän orsak till att ifrågavarande utgifter under år 1904 öfverskridit anslaget, framhållit, att utgifterna för ett sådant ändamål som sjukvård icke alltid kunde begränsas inom ett förut fastställt, ej synnerligen högt beräknadt anslag, hvarjämte sta-

tionsbefälhafvaren upplyst att han, för att minska svårigheten för honom att bedöma, huruvida de för sjukvården anmälda behöfven vore oafvisliga eller om med deras tillgodoseende kunde anstå, meddelat förste läkaren vissa föreskrifter, hvarigenom vore att förvänta, att utgifterna framdeles, såvidt ske kunde, begränsades inom det anslag, som för sjukvården anvisades.

Vid det förhållande, att stationsbefälhafvaren sålunda redan meddelat föreskrifter i syfte att begränsa utgifterna för sjukvården i Karlskrona inom vederbörande anslags belopp, ansåg marinförvaltningen för egen del sig icke hafva något att tillägga eller erinra vid hvad i ärendet blifvit anfördt.

Genom nådigt bref den 25 augusti 1905 anbefallde emellertid Kungl. Maj:t marinförvaltningen att erinra vederbörande om att ifrågasvarande anslag icke kunde anses vara afsedt för gäldande af anskaffningar af inventarier i den stora omfattning, som sålunda ägt rum, och att dylika anskaffningar därför icke finge vidtagas, förr än vederböriga medel blifvit för ändamålet anvisade, hvarjämte ämbetsverket anmodades att efter vederbörlig utredning inkomma med förslag om täckande af berörda utgifter.

Därefter har, sedan vederbörande meddelats sådan erinran, som i det nådiga brefvet afsågs, marinförvaltningen uti underdånig skrifvelse den 25 maj 1906 anför, bland annat, att de nyanskaffningar och förbättringar af sjukhusets i Karlskrona inventarier m. m., hvilka för tillgodoseende af de efter allmänna värnpliktens införande alltjämt ökade anspråken på flottans sjukhus måst företagas, varit förnämsta anledningen till den uppkomna öfverbetalningen, hvilken ej heller kunnat, till följd af de stegrade arbets- och inköpsprisen, begränsas genom några besparingar å anslaget. Marinförvaltningen hemställde därvid, att bristen måtte få godtgöras af femte hufvudtitelns allmänna besparingar. Vid underdånig föredragning af sistnämnda skrifvelse den 8 juni 1906 fann Kungl. Maj:t emellertid godt anbefalla marinförvaltningen att inkomma med förslag om framställning till innevarande års Riksdag om beviljande af medel till täckande af ifrågasvarande brist.

Uti underdånig skrifvelse den 16 oktober 1906 har marinförvaltningen, med tillkännagifvande att år 1905 å ifrågasvarande anslag uppstått en behållning af 2,097 kronor 54 öre och att sålunda bristen å anslaget numera utgjorde endast 9,920 kronor 79 öre, hemställt, att Kungl. Maj:t ville hos Riksdagen utverka medgifvande, att till täckande af denna brist måtte af nyssnämnda allmänna besparingar få användas ett belopp af 9,920 kronor 79 öre.

Lika med marinförvaltningen anser jag, att för täckande af ifrågavarande brist femte hufvudtitelns allmänna besparingar böra tagas i anspråk.

Angående an-
skaffning af
båtmateriel
för minerings-
öfningar samt
såsom ersätt-
ningsmateriel.

Uti underdånig skrifvelse den 5 oktober 1906 har marinförvaltningen anmält, att det å varfvet vid flottans station i Stockholm visat sig förenadt med svårighet att tillhandahålla erforderliga båtar för flottans årligen återkommande mineringsöfningar, då för dessa öfningar särskildt afsedda småfartyg icke finnes, utan måste lånas af för andra ändamål afsedd, men för tillfället möjligen tillgänglig båtmateriel. Härtill borde ytterligare tagas i betraktande, att ingen ersättningsmateriel finnes och att handminfartyget Gunhild vore otillräckligt försedt med båtar. Vid sådant förhållande ansåge marinförvaltningen klokheten bjuda, att vid beräkning af behovet af båtar äfven denna brist afsåges att fyllas. Kostnaden för den för mineringsöfningarna behöfliga båtmaterielen hade beräknats till 23,000 kronor och kostnaderna för ersättningsmaterielen till 12,000 kronor. Marinförvaltningen hemställde fördenskull om framställning till innevarande års Riksdag därom, att af femte hufvudtitelns allmänna besparingar måtte få för anskaffning af ifrågavarande båtmateriel användas, ett belopp af sammanlagdt 35,000 kronor.

Den af marinförvaltningen sålunda påpekade bristen är i hög grad kännbar och torde böra fortast möjligt afhjälpas. Jag anser mig alltså böra tillstyrka framställning till Riksdagen om medgifvande att i enlighet med de närmare förslag, som skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas, få för ifrågavarande ändamål af femte hufvudtitelns allmänna besparingar använda ett belopp af 35,000 kronor.»

Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar angående inredande af kanonbåten Verdande till sjukvårdsfartyg, betäckande af brist i anslagen till flottans nybyggnad m. m., ersättande af kostnaden för reparation af ångpanna i ångslupen F. S. samt ersättande af öfverbetalning å 1904 års anslag till sjukvård har utskottet, med hänsyn till de i statsrådsprotokollet omförmälda förhållanden, ansett sig böra tillstyrka desamma. I fråga om bristen i anslagen till flottans nybyggnad m. m., hvilken för år 1905 uppgått till ej mindre än 360,550 kronor 63 öre, har utskottet dock velat framhålla önskvärdheten af att vederbörande

myndigheter blifva erinrade om nödvändigheten att begränsa utgifterna inom anslagens belopp, på det att ett öfverskridande af anslagen, såsom här ägt rum, för framtiden må undvikas.

Hvad angår Kungl. Maj:ts på marinförvaltningens den 5 oktober 1906 gjorda anmälan grundade framställning om beredande af medel till anskaffning af båtmateriel för mineringsöfningar och ersättningsmateriel har utskottet, som uti punkt 38 af sitt utlåtande n:o 6, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel, tillstyrkt Kungl. Maj:ts på marinförvaltningens den 28 september 1906 gjorda hemställan grundade äskande af ett anslag å extra stat för år 1908 af 171,000 kronor för anskaffande af transportmedel för flottans varf, hvilka transportmedel utgöras af båtmateriel, ansett sig icke kunna tillstyrka bifall till denna framställning.

På grund af det anförda får utskottet hemställa,

a) att Riksdagen må medgifva, att af femte hufvudtitelns allmänna besparingar må användas:

1) till inredande af kanonbåten Verdandetillsjukvårdsfartyg för kusteskadern	25,000 kronor
2) till betäckande af brist i anslagen till flottans nybyggnad och underhåll och till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel	136,905 kronor 63 öre
3) till ersättande af kostnaden för reparation af ångpanna i ångslupen F. S.	1,000 kronor
4) och till ersättande af öfverbetalning å 1904 års anslag till sjukvård eller för nämnda ändamål sammanlagdt	9,920 kronor 79 öre
	172,826 kronor 42 öre; samt

b) att Kungl. Maj:ts framställning i fråga om anskaffning af båtmateriel för mineringsöfningar och såsom ersättningsmateriel icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 26 april 1907.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
